Η θρησκευτική και διανοητική μόρφωση των παιδιών (Άγιος Νεκτάριος Πενταπόλεως)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 30 Ιανουαρίου, 2018

Ο πιο αρμόδιος τρόπος, με τον οποίο μπορεί να επιτευχθεί η πνευματική (διανοητική) και η θρησκευτική μόρφωση του ανθρώπου, είναι εκείνος που ξεκινά από αυτή τη βρεφική ηλικία. Επειδή όμως οι μόνοι άμεσοι και αρμόδιοι δάσκαλοι αυτής της ηλικίας είναι οι **μητέρες**, γι' αυτό και είναι ανάγκη αυτές πρώτα να παίρνουν επιμελημένη ανατροφή, γιατί αυτές θα χρησιμεύσουν για τα παιδιά τους ως εικόνες, των οποίων πιστά αντίγραφα θα γίνουν αυτά. Διότι κάπως έτσι στα χνάρια των μητέρων προχωρούν με ακρίβεια τα παιδιά, ώστε μπορούμε να πούμε ότι ένα χνάρι υπάρχει πάνω στο έδαφος, το χνάρι της μητέρας. Το παιδί τόσο πολύ μιμείται τα πλεονεκτήματα ή τα ελαττώματα της μητέρας, ακόμη και τη φωνή και το ύφος, ώστε πολύ εύστοχα θα μπορούσαμε να παρομοιάσουμε τα παιδιά με τον φωνογράφο, η ορειχάλκινη πλάκα του οποίου δέχεται πρώτα τα ίχνη της φωνής και στη συνέχεια την εκπέμπει με τον ίδιο τόνο, το ίδιο ύφος και με τον ίδιο χρωματισμό, με τον οποίο εκφωνήθηκε.

Άρα απαιτείται μεγάλη προσοχή στην ανατροφή των μητέρων, γιατί η ελλιπής ανατροφή τους θα έχει ως αναπόφευκτα αποτελέσματα την επιλήψιμη ανατροφή των παιδιών τους, η οποία θα τα κάνει δυστυχισμένα και μάστιγες της κοινωνίας.

Οι μητέρες, και για τον υψηλό τους προορισμό και για την προσωπική τους αξία, είναι ανάγκη από τη βρεφική ηλικία να παίρνουν την πρέπουσα ανατροφή.

Και πρέπουσα σ' αυτές ανατροφή είναι αυτή που έχει ως αντικείμενο μορφώσεως τον νου και την καρδιά, γιατί αυτά τα δύο είναι τα δύο κέντρα, γύρω από τα οποία περιστρέφεται η πνευματική και ηθική μόρφωση του ανθρώπου. Εάν παραμεληθεί το ένα από τα δύο, η μόρφωση είναι ατελής και χωλαίνει. Ο νους και η καρδιά, αν και είναι όργανα μιας ψυχής, όμως έχουν ανάγκη από διαφορετικά μέσα και τρόπους μορφώσεως.

Η καρδιά ανήκει στον μεταφυσικό κόσμο και ο νους στον φυσικό, γι' αυτό και κάθε ένα απ' αυτά είναι ανάγκη να διδάσκεται τις δικές του αλήθειες. Και η αλήθεια του νου είναι η παιδεία και η επιστήμη, της καρδιάς όμως είναι οι υπερφυσικές αλήθειες και η θρησκεία. Είναι λοιπόν ανάγκη να παρέχουμε στα κορίτσια μας παιδεία και θρησκεία, για να μπορέσουν να τα μεταδώσουν και στα δικά τους παιδιά.

Η παιδεία και η θρησκεία είναι οι δύο φωτεινοί φάροι που οδηγούν τον ποντοπόρο άνθρωπο κατά το πολυκύμαντο στάδιο της ζωής του και τον προφυλάσσουν από κάθε ναυάγιο και από κάθε επικίνδυνη πρόσκρουση. Είναι τα δύο μάτια της ψυχής, με τα οποία βλέποντας βαδίζει απρόσκοπτα την οδό της αλήθειας που οδηγεί στην ευδαιμονία και τη σωτηρία. Είναι τα δύο όργανα που τον οδηγούν στην τελείωση, τα οποία χρησιμοποιώντας ο άνθρωπος αναδεικνύεται άξιος της υψηλής του καταγωγής και ον της υψίστης περιωπής.

Μόνο αν μορφωθούν με αυτόν τον τρόπο οι μητέρες μπορούν να αναδείξουν χρηστά παιδιά, καλούς πολίτες και γενναιόφρονες άνδρες. Μήπως οι μητέρες των αγίων Τριών Ιεραρχών που εορτάζουν σήμερα, δεν μας δίνουν ένα τέτοιο λαμπρό παράδειγμα;

Αυτές τόσο πολύ αγαπούσαν την παιδεία και από τόσο μεγάλο θρησκευτικό ζήλο και ζωηρό θρησκευτικό συναίσθημα κατέχονταν, ώστε είχαν πλήρη πεποίθηση ότι με το δικό τους παράδειγμα διοχέτευσαν στις καρδιές των παιδιών τους τον έρωτά τους για την παιδεία και τον ζήλο προς την θρησκεία, και έτσι δεν δίστασαν καθόλου να παραδώσουν τα παιδιά τους σε δασκάλους εθνικούς (ειδωλολάτρες), για να αναπτυχθούν όπως έπρεπε διανοητικά, χωρίς να ανησυχούν καθόλου για μια τέτοια διδασκαλία, διότι είχαν εμπιστοσύνη στον εαυτό τους. Ήξεραν ότι τίποτε δεν θα μπορέσει να κλονίσει τις θρησκευτικές αρχές και πεποιθήσεις των γιων τους, γιατί αυτές οι αρχές με πολλή φροντίδα είχαν οικοδομηθεί πάνω σε πέτρα!

Έχοντας, λοιπόν, εμπιστοσύνη στον εαυτό τους η Νόννα και η Εμμέλεια, οι καλές και ενάρετες μητέρες του Βασιλείου και του Γρηγορίου, τους στέλνουν στην Αθήνα, η οποία ήταν εστία της παιδείας και των φώτων αλλά και το κέντρο της ειδωλολατρίας, όπου η εθνική θρησκεία ήταν εγκατεστημένη με όλη της τη μεγαλοπρέπεια. Και πράγματι οι πεποιθήσεις τους δεν διαψεύσθηκαν. Οι δύο νέοι σπουδαστές έχοντας μέσα στην καρδιά τους ζωηρή τη φλόγα της πίστης τους στον Χριστό έμειναν ανεπηρέαστοι σε όλο το διάστημα των σπουδών τους. Δεν κλονίστηκαν ούτε από τη διδασκαλία των Σοφιστών, που συστηματικά πολεμούσαν τον Χριστιανισμό, ούτε δελεάστηκαν από τις μεγαλοπρεπείς τελετές της εθνικής λατρείας, αλλά επανήλθαν στις μητέρες τους ακμαίοι και ζωηροί στις θρησκευτικές τους πεποιθήσεις, αμοιβή οι ίδιοι σ’ αυτές για τους παιδαγωγικούς κόπους, τη μητρική φροντίδα και την αρετή τους.

Πραγματικά η αμοιβή ήταν πλούσια, γιατί απολάμβαναν τους γιους τους ως μέλη Χριστού, επομένως και μέλη δικά τους. Γιατί εκείνος που δεν είναι μέλος Χριστού, δεν μπορεί να είναι μέλος ούτε χριστιανής μητέρας, αφού η χριστιανή μητέρα που είναι μέλος Χριστού είναι αδύνατο να έχει μέλος διαφορετικό, μέλος σάπιο, μέλος διεφθαρμένο. Άρα η απομάκρυνση των γιων τους από τον Χριστό θα ήταν καταστροφή. Ταιριάζει λοιπόν να ονομάσουμε την τήρηση της πίστεως των γιων τους

στον Χριστό ως αμοιβή προς αυτές, πράγμα που ποτέ δεν θα συνέβαινε εάν οι μητέρες δεν είχαν χριστιανική μόρφωση. Πόσο τότε θα πονούσαν! Πόσο θα κατηγορούσαν τον εαυτό τους! Αλλά θα ήταν πια αργά.

Και η μητέρα του Ιωάννη, η καλή και ενάρετη Ανθούσα, στα είκοσί της χρόνια έμεινε χήρα και έχοντας μόνο έναν γιο αφιερώθηκε όλη στην ανατροφή του, βάζοντας σε μεγαλύτερη μοίρα τη φροντίδα για την ανατροφή του γιου της παρά έναν δεύτερο γάμο. Το ίδιο και αυτή, όταν ο αγαπημένος της μονογενής γιος έφτασε στην κατάλληλη ηλικία και είχε ανάγκη από ανώτερη εκπαίδευση, δεν δίστασε να τον παραδώσει στα χέρια εθνικού δασκάλου προς ανάπτυξη των πνευματικών του δυνάμεων.

Η πεποίθηση στην πίστη της ήταν πεποίθηση και στο παιδί της, διότι γνώριζε καλά ότι όλη την πίστη της την είχε βάλει στην ψυχή του αγαπητού της γιου, και δεν διαψεύσθηκε. Γιατί ο Ιωάννης αμέσως μετά το πέρας των σπουδών του, αφού ελάχιστο χρόνο ασχολήθηκε με το επάγγελμα του ρήτορα, παραδόθηκε ολοκληρωτικά στην υπηρεσία της Εκκλησίας. Ο Λιβάνιος, ο δάσκαλος του Ιωάννη, βλέποντας την επιτυχία της προσχώρησης του Ιωάννη στη χριστιανική θρησκεία, με μεγάλο πόνο αναφώνησε: «Αλίμονο, τι υπέροχο χαρακτήρα έχουν οι γυναίκες στους Χριστιανούς!» δείχνοντας έτσι την αιτία της επιτυχίας.

Πραγματικά πόσο ωραία, πόσο λαμπρά παραδείγματα παρουσιάζονται μπροστά μας οι ευσεβείς αυτές μητέρες! Πόσο θαυμαστές εικόνες! Πόσο θαυμαστά πρότυπα! **Ποιος μπορεί να αρνηθεί ότι οι μητέρες αναδεικνύουν τους μεγάλους και ενάρετους άνδρες;**

Σύμφωνα λοιπόν με τα παραδείγματα αυτά είναι ανάγκη να δώσουμε την κατάλληλη μόρφωση στις μητέρες, ξεκινώντας από την παιδική τους ηλικία, για να είμαστε βέβαιοι για τη μελλοντική καρποφορία και τα αποτελέσματα.

Έτσι είναι ανάγκη να δώσουμε μόρφωση στα παιδιά μας και θρησκευτική και διανοητική, για να τα αναδείξουμε άξια του προορισμού τους. Είναι ανάγκη λοιπόν να συνυπάρχουν παιδεία ευσεβής και θρησκεία μουσοτραφής, διότι τα δύο αυτά είναι τα μόνα ασφαλή εφόδια στη ζωή τους που μπορούν με πολλούς τρόπους να βοηθήσουν τον άνθρωπο.

(30 Ιαν. 1889)

[Αγίου Νεκταρίου Πενταπόλεως, Λόγος εκφωνηθείς εν τω Αχιλλοπουλείω Παρθεναγωγείω κατά την Εορτήν των Τριών Ιεραρχών (απόσπασμα). Γλωσσική προσαρμογή για την Κ.Ο.]

(Πηγή ηλ. κειμένου: koinoniaorthodoxias.org)